

בס"ד, ז' אדר תשפ"ו

24 בפברואר, 2026

תיק 85142

פסק דין

לבין	בעניין שבין
הנתבע	התובע
בעל הרכב הפוגע	בעל הרכב הנפגע

א. רקע

בתאריך 22.11.24 נסע התובע במכוניתו כאשר לפתע מכוניתו של הנתבע שבאה מהכיוון ההפוך, סתתה מנתיבה ופגעה ברכבו של התובע.

הנתבע יצא מרכבו, התנצל בפני התובע ואמר "סליחה, אני עייף מטיסה שחזרתי ממנה היום", וכך הודה בפועל באחריותו לתאונה.

התובע לקח את רכבו למוסך מורשה מטעם חברת הביטוח לתיקון. הנתבע ביקש מהתובע למצוא מוסך זול יותר, אך התובע סירב. הרכב תוקן במוסך בעלות כוללת של 31,579 ₪ (27,160 ₪ נזק לפי שמאי, 1,755 ₪ שכר שמאי, 2,664 ₪ ירידת ערך).

התובע, בעצת סוכן הביטוח שלו, החליט שלא להפעיל את הביטוח שלו כדי להימנע מתוספת פרמיה, משכך החליט התובע לתבוע ישירות את הנתבע עבור מלוא עלות התיקון.

הביטוח של התובע ניסה לתבוע את הביטוח של הנתבע, אך ללא הצלחה, זאת משום שבמועד התאונה נהג ללא רישיון בתוקף, עקב שלילת רישיון זמנית בגין צבירת נקודות.

בנוסף, במהלך תקופת התיקון היה הרכב מושבת כמובן, ובתו של התובע, שנישאה באותו שבוע, הייתה זקוקה לרכב לנסיעותיה. התובע נאלץ לשכור עבורה רכב חלופי והוציא 595 ₪ נוספים על ביטוח נהג צעיר עבור בתו.

בדיון בבית הדין הוצעה פשרה לפיה הנתבע ישלם את עלות עליית הפרמיה של התובע והלה יתבע את חברת הביטוח. התובע סירב להצעת הפשרה.

עמוד 1 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 580120780 bitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

בדיון נוסף שהתקיים, באמצעות זום, הבהיר הנתבע כי בזמן תיקון הרכב על ידי התובע הוא סבר שאכן הוא מבוטח. וכי גם התובע סבר כן. כלומר שהתובע חשב שהוא הולך לתבוע את חברת הביטוח של הנתבע ולא את הנתבע ישירות.

ב. טענות התובע

התובע תובע את מלוא עלות התיקון בסך 31,579 ₪, הכוללת: 27,160 ₪ נזק לפי שמאי + 1,755 ₪ שכר שמאי + 2,664 ₪ ירידת ערך.

בנוסף, התובע תובע: 595 ₪ - עבור הוצאות ביטוח נהג צעיר לרכב חלופי + 1000 ₪ עבור החזר אגרת בית הדין.

ובסה"כ: 33,174 ₪

לטענת התובע, הנתבע הודה באחריותו במפורש במקום התאונה, ועל כן חייב לפצותו במלוא הסכום ששילם בפועל לתיקון הרכב וכל ההוצאות הנלוות.

ג. טענות הנתבע

הנתבע מודה בעובדות התאונה, אך מעלה מנגד מספר טענות להגנתו:

1. גורמים נוספים מעורבים: רכבים חנו בצד הכביש ואילצו אותו לסטות לאמצע הדרך. בצירוף העיקול של הכביש, נוצר מצב שבו אין לו אחריות מלאה לנזק.
2. אופן חישוב הנזק: יש לחשב את הנזק לפי פחת הרכב בפועל ולא לפי עלות התיקון.
3. זכות הבחירה במוסך: הנתבע טוען שהייתה עליו הזכות לבחור מוסך חלופי זול יותר, ואין לחייבו בעלות מוסך יקר שבחר בו התובע באופן חד צדדי.
4. הוצאות עקיפות: הנתבע טוען שאין לחייבו בהוצאות ביטוח נהג צעיר, שכן מדובר בנזק עקיף שאינו ודאי ובוודאי לא היה בכוונתו לגרום לכך.

ד. נושאים לדיון:

1. האם לנתבע אחריות מלאה על הנזק?
2. כיצד יש לחשב את הנזק? עלות התיקון או הפחת?
3. למי עומדת הזכות לבחור את המקום בו יתוקן הרכב?
4. מסקנות בית הדין בעניין התשלום על הנזק
5. האם יש לחייב את הנתבע בתשלום על ירידת ערך הרכב?
6. האם על הנתבע לשאת בהוצאות הביטוח על הרכב החלופי?

עמוד 2 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org bitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

7. האם על הנתבע לשאת בתשלום אגרת בית הדין והתשלום לשמאי?

ה. אחריות הנתבע על הנזק

א. העדר גורמים מתערבים משמעותיים

הנתבע טוען כי רכבים חונים בצד הכביש הכריחו אותו לסטות ממסלולו, וכי צירוף נסיבות זה מהווה גורם מתערב המפחית את אחריותו. טענה זו מעוררת את השאלה המשפטית: האם מי שנוהג בכביש ומתמודד עם רכבים חונים שמאלצים אותו לסטות מנתיבו, ובמהלך הסטייה פוגע ברכב אחר, יכול לטעון שזהו גורם מתערב המפחית את אחריותו?

מצד אחד, ניתן לטעון שאכן מדובר בנסיבות שאינן תלויות בנתבע, ושהסטייה נכפתה עליו בשל מצב הכביש. מאידך, ניתן לטעון שנוכחות רכבים חונים בכבישים עירוניים היא נסיבה צפויה, ועל הנהג לצפות זאת ולהתאים את נהיגתו בהתאם.

לדעת בית הדין, יש לדחות את טענת הנתבע מהטעמים הבאים:

ראשית, הנתבע לא הביא כל ראיה לטענתו. הכלל ההלכתי הוא "המוציא מחבירו עליו הראיה" - מי שמבקש לשנות את המצב הקיים צריך להביא ראיה. במקרה דנן, הנתבע מבקש לפטור עצמו מאחריות על ידי טענה בדבר גורמים חיצוניים, אך לא הביא כל עדות לכך. בתמונות ממקום האירוע שהוצגו לבית הדין בזמן הדיון לא ראינו דברים חריגים בצורה יוצאת דופן שיכולים להסביר את התאונה.

שנית, הנתבע הודה במפורש במקום התאונה בכך שהתנצל ואמר: "סליחה, אני עייף מטיסה שחזרתי ממנה היום". הודאה זו מלמדת שהוא עצמו ייחס את הגרימה לתאונה למצבו הגופני - העייפות - ולא לנסיבות חיצוניות כגון רכבים חונים. אמנם הנתבע יכול לטעון כי כוונתו הייתה שבגלל העייפות לא הצליח למנוע תאונה שלא נגרמה באשמתו בלבד, אך הנוסח המפורש של דבריו מצביע על קבלת אחריות. כעיקרון, הודאת בעל דין בפני בעל דינו מהווה ראיה חזקה, וכפי שנאמר "הודאת בעל דין - כמאה עדים דמיי" (תוספתא ב"מ א', ה; בבלי גיטין, מ: ועוד).

שלישית והיא העיקר: מעצם טבע הנהיגה בכבישים עירוניים, נוכחות רכבים חונים אינה מהווה נסיבה חריגה או בלתי צפויה. על הנהג לצפות את מצב הכביש בו הוא נוסע, לשים לב לתוואי הדרך, ולהתאים את מהירותו ואופן נהיגתו בהתאם. הסטייה לנתיב הנגדי כרוכה בחובת זהירות מוגברת במיוחד, שכן היא מעמידה את הנהג במצב שבו הוא עלול להתנגש ברכב המגיע מכיוון ההפוך. אם נהג אינו יכול לבצע את הסטייה בבטחה מלאה - עליו להימנע ממנה, אפילו אם הדבר דורש ממנו להאט או אף לעצור. חובת הזהירות המוגברת היא זו המחייבת את הנתבע, ורק הנתבע, בתוצאות התאונה.

עמוד 3 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 Jerusalem P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 580120780 bitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

לאור כל האמור לעיל, אין בטענת הנתבע בדבר גורמים מעורבים נוספים כדי להפחית את אחריותו. ראשית, משום שלא הביא ראיות לכך. שנית, משום שהודה באחריותו במקום התאונה. שלישית, משום שנוכחות רכבים חונים היא חלק מהנהיגה הרגילה בעיר ועליו היה לצפות זאת.

לפיכך, בית הדין קובע כי הנתבע נושא באחריות מלאה לנזק שנגרם לרכבו של התובע.

ב. זכות להעלות טענות בשלב מאוחר

הנתבע טוען כי טענתו בדבר רכבים חונים היא טענה לגיטימית גם אם לא הועלתה במועד התאונה. ניתן לטעון כי בדיני ממונות אין אדם נתפס על שתיקתו, ואין בשתיקה משום הודאה או ויתור. העיקרון המוכר בהלכה הוא שאין אדם נתפס על שתיקתו, כפי שמבואר בשולחן ערוך (חושן משפט סימן פא, ז). על פי עיקרון זה, העובדה שהנתבע לא טען מיד לאחר התאונה על קיומם של גורמים מתערבים אינה פוסלת את האפשרות להעלות טענה זו בבית הדין.

לדעת בית הדין, הטענה אכן קבילה מבחינה פורמלית. אין אנו דורשים מבעל דין להעלות את כל טענותיו מיד במעמד האירוע. אולם במקרה דנן, גם אם הטענה קבילה פורמלית, היא נדחית מבחינה מהותית מהסיבות שפורטו לעיל - קודם כל בשל היעדר ראיה לתמיכה בה, ושנית בשל ההודאה המפורשת של הנתבע במקום התאונה שייחס את התאונה למצבו האישי ולא לנסיבות חיצוניות, וכן בשל המוזכר לעיל, כי על אדם הנוהג בכביש לשים לב לרכבים החונים בצידי הכביש.

ו. אופן חישוב הנזק - תיקון או פחת?

הנתבע טוען כי יש לחשב את הנזק לפי פחת שווי הרכב בשוק ולא לפי עלות התיקון בפועל. טענה זו מבוססת על הכלל הבסיסי בדיני נזיקין, כפי שנקבע בגמרא (בבא קמא יא א): " אין שמין לא לגנב ולא לגזלן אלא לנזקין ".

וכן פסק הרמב"ם בפ"ז מהלכות חובל (הט"ו) שמין למזיק בידו כדרך ששמין אם הזיק ממונו כיצד הרי שהרג בהמת חבירו או שבר כליו שמין כמה היתה הבהמה שוה וכמה הנבלה שוה וכמה היה הכלי שוה והוא שלם וכמה שוה עתה ומשלם הפחת לניזק עם הנבלה או הכלי השבור כדרך שביארנו בשורו שהזיק דין אחד הוא עכ"ל.

כ"פ בשולחן ערוך (ח"מ סי' שפז ס"א): "שמין למזיק בידו, כדרך ששמין לו אם הזיק ממונו. כיצד, הרי שהרג בהמת חבירו או שבר כליו, שמין כמה היתה הבהמה שוה וכמה הנבילה שוה, וכמה היה הכלי שוה והוא שלם וכמה שוה עתה, ומשלם הפחת לניזק עם הנבילה או הכלי השבור אולם עמדת הש"ך והאחרונים היא שבדבר העומד לתיקון, חובת המזיק היא לתקן ולא רק לשלם את הפחת.

עמוד 4 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626 beitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

הש"ך (חושן משפט סימן צה סק"י"ח) כתב: "היכא דאי אפשר לתקן הנזק, היינו שמין למזיק, אבל היכא שאפשר לתקן מסתברא שחייב המזיק לתקן הנזק". וכן הש"ך (חושן משפט סימן שפז סק"א) חזר על כך: "נראה דהיינו כשאין אפשר לתקן הכלי אבל אם אפשר לתקנו מחויב המזיק לתקנו".

וכן כתב נתיבות המשפט (סימן ש"מ סק"ג) והוכיח זאת מהגמרא נדה (נח ע"א) שבעלת הכתם מחויבת לכבס את הבגד עי"ש וכתב שמזה נלמד שאם שבר כלי של חברו או בנינו באופן שאומן יכול לתקנו מחויב השובר לשלם דמי התיקון.

גם ערוך השולחן (חושן משפט סימן שפז סא) פסק: "ודבר פשוט הוא שאם אפשר למזיק לתקן הכלי דחייב לתקנה".

הבסיס לעמדה זו הוא מדברי הראב"ד (טוען ונטען ה,ב), הראב"ד חילק בין תביעה למילוי חפירות (שהיא תביעת קרקע) לבין תביעה לתשלום פחת (שהיא תביעת ממון). המשנה למלך (שם) כתב: "אם עפר קרקעו הוא בעינא ועדיין קיים אפשר שביד התובע להכריח לנתבע למלאות החפירות ולא אמרינן שישלם דמי נזקו אלא לומר דאינו חייב לקנות עפר אחר למלאות החפירה".

כלומר, כאשר ניתן להשיב את המצב לקדמותו, זו חובתו של המזיק. המחנה אפרים (הלכות טוען ה"ב) הסביר: "כיון דאין זה חייב לשלם לו דמים אלא לבנות מה שסתר למלאת החפירה חשיב תביעת קרקע".

החזון איש (בבא קמא סימן ו סק"ג) קבע מפורשות: "מי שהשחית כותל בית חברו, שגם אם תעשה שומא והערכה לגבי דמי הפחת ויתברר שלא נפחת שווי הבית מחמת הנזק, בכל זאת ישלם המזיק את דמי התיקון כיון שבית עומד לתקן את בדקיו".

הנפקא מינה המעשית היא שברכב שניזוק, גם אם ניתן לנסוע בו במצבו הפגום, כל עוד ניתן לתקן אותו ולהחזירו לתפקודו המלא - חובת המזיק היא לשלם את עלות התיקון ולא את הפחת בשווי.

לפיכך, לדעת בית הדין, חובת הנתבע היא לשלם את עלות תיקון הנזק בפועל, ולא רק את הפחת בשווי הרכב.

ז. זכות הבחירה במוסך - למזיק או לניזוק?

א. הנתבע טוען כי הוא זה שצריך לבחור את המוסך, ובכך להבטיח תיקון בעלות נמוכה יותר. לטענתו, אין עליו חובה לשלם את הסכום שהוציא התובע במוסך יקר.

עמוד 5 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 580120780 bitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

מצד אחד, ניתן לטעון שאכן יש לניזק הזכות לבחור את מקום התיקון, אף אם הדבר כרוך בעלות גבוהה יותר, שכן פסק השולחן ערוך (חושן משפט סימן תכ סעיף כא): "אמר לו המזיק אני ארפא אותך או יש לי רופא שמרפא בחנם אין שומעין לו אלא מביא רופא אומן ומרפאהו בשכר."

דין מפורש זה קובע כי הניזק רשאי לדרוש רופא מומחה בשכר, אף שהמזיק מציע חלופה זולה יותר או אפילו חינם. הטעם לכך הוא שהניזק זכאי לטיפול האיכותי ביותר, ואין לכפות עליו לסמוך על רופא זול או על המזיק עצמו. בגמרא (בבא קמא פה ב) מובא הטעם: "דמית עלי כאריה ארבא" - "אני רואה אותך כאריה רובץ", כלומר אני חושש ממך.

אמנם מדברי הרא"ש (פי"ח סי' א) משתמע שטענה זו שייכת רק בנזקי גוף: "וצריך שיהא לחולה נחת רוח מן הרופא", וממילא בנזקי רכב - יוכל התובע להציע מקום תיקון שזול יותר.

אך נראה שאע"פ שבנדון דידן, בדיני ממונות עסקינן, מ"מ במקרה של רכב מנועי, שבו תיקון לקוי יכול לסכן חיים - בלמים תקולים, מערכת היגוי פגומה, או תיקון לא נאות של חלקי המרכב עלולים לגרום לתאונה קטלנית - מתקרב הנדון לדיני נפשות. הניזק זכאי לסמוך על מוסך שהוא בוטח בו, והיעדר אמון במוסך שמציע המזיק נותן לגיטימציה לניזק לדרוש מוסך אחר, גם אם הינו יקר יותר.

מאידך, ניתן לטעון שזכות זו של הניזק אינה בלתי מוגבלת. אם המזיק מציע מוסך מורשה ואיכותי, ואין לניזק טעם לגיטימי לפסול אותו, אין הוא יכול לדרוש מוסך יקר יותר רק כדי להטיל עלות מוגזמת על המזיק. הנתבע לא הציע מוסך ספציפי ולא הוכיח שמוסך חלופי היה מבצע תיקון באיכות דומה, ונטל הראיה מוטל עליו להוכיח שהמחיר היה חורג באופן בלתי סביר.

ומצינו כעין זה, בדברי ערוך השולחן חו"מ סימן תכ סעיף כו, וז"ל: א"ל המזיק אני ארפא אותך כגון שהוא רופא או שיש לו רופא שמרפא בחנם אין שומעין לו דהניזק יכול לומר לו דמית עלי כארי אורב ורופא שאינו נוטל דמים אינו שוה כלום דאינו מדקדק בהרפאות ואפילו אם יאמר לו המזיק אביא לך רופא ממקום רחוק שיניח לי בזול יכול הניזק לומר לו שרופא המקום מדקדק יותר שלא יפסיד המחאתו ואם החובל והנחבל אינם דרים במקום אחד יכריח להחובל שיקח לו רופא ממקומו של הנחבל ואם יש שני רופאים במקומו ושניהם מומחים ושויים בחכמה אין הנחבל יכול לכופף להחובל ליקח לו דוקא רופא זה א"כ שזה מומחה יותר או טוב בטבעו יותר מהשני".

יוצא אם כן, שבמידה והיה מציע המזיק מוסך מוכר ואמין, הייתה לו לכאורה הזכות לבקש שהתיקון יתבצע דווקא שם.

ב. המציאות הישראלית - אי-רלוונטיות הדיון למקרה דידן:

אולם נראה שדיון זה בשאלה האם לניזק יש זכות לבחור את המוסך מבין מוסכים שונים אינו רלוונטי למקרה דידן, משום שבמקרה שלנו השאלה אינה בחירה בין מוסך למוסך, אלא בחירה בין שני מחירים שונים באותו מוסך בדיוק.

עמוד 6 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 Jerusalem P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626 www.erezhemdah.org bitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

בית הדין מכיר במציאות במדינת ישראל לפיה קיים הבדל משמעותי בין מחירי תיקון דרך חברות ביטוח לבין מחירי תיקון שלא דרך חברות ביטוח - באותו מוסך ממש. דבר זה ידוע ומוכר למי שבא לתקן את רכבו.

לדוגמה, במאמר שפורסם בעיתון 'גלובס', על ידי נתנאל אריאל, (29.04.2025) בנושא "נתונים חדשים מגלים: כמה מרוויחים המוסכים על התאונות שלנו", מפורטת תופעה זו: מחירוני חלקי חילוף דרך ביטוח מנופחים ב-50%-100% ממחיר השוק, מוסכים מקבלים הנחה של 60%-80% אך מגישים חשבונית במחיר מלא לביטוח, והמחיר שונה באופן ניכר אם פונים דרך חברת ביטוח או שלא.

יובהר כי המאמר אינו משמש כראיה בפסק דין זה, אלא כדוגמה המחזקת את מה מציאות בשוק הישראלי.

המשמעות היא שגם במוסך שבחר התובע - מוסך מורשה בעל שם ומוניטין - היה כנראה ניתן לקבל מחיר נמוך בהרבה, לו היה התובע מודיע מראש שהתיקון אינו דרך חברת ביטוח אלא תשלום ישיר. לא היה צורך לעבור למוסך אחר כדי לקבל מחיר זול יותר - אותו מוסך בדיוק היה מציע מחיר שונה.

ג. השלכה על טענת התובע

מכאן נובעת מסקנה חשובה: התובע אינו יכול לטעון שהוא היה חפץ דווקא במוסך זה מסיבות של אמון, מקצועיות או בטיחות, ולכן בחר בו למרות העלות הגבוהה. שכן גם במוסך זה עצמו היו שני מחירים שונים - מחיר "ביטוחי" ומחיר "פרטי". אם באמת היה חשוב לו המוסך הספציפי, הוא יכול היה להשיג בו את אותה האיכות והמקצועיות במחיר נמוך בהרבה.

השאלה האמיתית היא אינה "איזה מוסך", אלא "איזה מחיר" - והתובע בחר במחיר הביטוחי הגבוה, לא משום שזה היה הכרחי לאיכות התיקון, אלא משום שסבר שחברת ביטוח תשלם.

ד. הבעייתיות בהחלטת התובע לתקן לפני קבלת אישור

במקרה דנן, התובע היה מודע שעדיין לא ניתן אישור רשמי מחברת הביטוח של הנתבע. לכן המוסך דרש ממנו שני צ'קים אישיים כבטוחה. ההחלטה להוציא צ'קים ולהתחיל בתיקון נבעה מלחץ זמן - חתונת בתו באותו שבוע.

בפני התובע עמדו שלוש אפשרויות:

אפשרות א': להמתין לאישור סופי מחברת הביטוח של הנתבע - אך זה היה דורש זמן שלא היה לו.

עמוד 7 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 580120780 bitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

אפשרות ב': להפעיל את חברת הביטוח שלו - כך היה מקבל מיד אישור, ומבטיח תשלום על ידי חברת ביטוח אמינה, ואז היה זכאי לתבוע מחברת הביטוח שלו את מלוא העלות הביטוחית, אלא שבמקרה זה יתכן שחברת הביטוח של הנתבע לא היתה משלמת בסוף (מה שאכן קרה) והביטוח שלו היה כנראה מעלה את הפרמיות שלו.

אפשרות ג': לתקן באופן פרטי (שלא דרך ביטוח) ולשלם מחיר פרטי נמוך יותר, ולתבוע מהנתבע.

התובע בחר בדרך רביעית, שיש בה משום נטילת סיכון אישי: לתקן במחיר ביטוחי, אך ללא הפעלת ביטוח - לא שלו ולא של הנתבע. הוא קיווה שבסופו של דבר יקבל אישור מביטוח הנתבע, ואז יוכל להציג חשבונית במחיר ביטוחי. כאשר התברר שאין אישור כזה, הוא תבע את הנתבע במחיר הביטוחי, למרות שהנתבע מעולם לא הסכים לכך וחברת הביטוח לא שילמה. הראיה המרכזית לכך שהתובע נטל סיכון וידע כי לא בטוח שיוכל לקבל את התשלום מחברת הביטוח של הנתבע היא העובדה שהוא נתבקש לתת צ'קים אישיים שלו, בדיוק למקרה כזה. הגם שהתובע חשב שבסופו של דבר הוא כן יוכל לתבוע את ביטוחו של הנתבע, אין בכך משום להשית את העלות הגבוהה שנגרמה בשל כך על הנתבע.

וליתר הבהרה, אין ספק שעל הנתבע מוטלת האחריות לשלם על אשר הוא הזיק, אך חובת התשלום מוטלת עליו היא לפי איכות התיקון המקובלת והנדרשת, ולא מעבר לכך. מעבר לכך יכול להיות במצב בו התובע בחר לתקן דווקא במוסך מיוחד שרשמת התיקון בו יותר גבוה, או גם במקרה, כמו זה שלפנינו, שמדובר במוסך טוב ואמין, אך גובה התשלום שנדרש בו גבוה יותר בשל שהתיקון נעשה מראש על דעת זה שמדובר בתביעה ביטוחית. על כך, התוספת הזאת הנתבע לא חייב להוסיף ולשלם.

עוד יש להוסיף, כי התובע פעל מיוזמתו ופנה אל הנתבע לשלם את התשלום המלא רק מספר חודשים לאחר שנעשה התיקון והתברר שאין כיסוי ביטוחי. במצב הדברים הרגיל הציפיה היא שהתובע יעדכן את הנתבע וייתיעץ אתו לגבי אופן התיקון. משבחר התובע לפעול מיוזמתו האישית, לקח בעצמו את הסיכון כי התיקון לא יכוסה על ידי חברת הביטוח ולעניין זה אין האחריות מוטלת על הנתבע.

לדעת בית הדין, אם התובע היה יודע בוודאות שאין ביטוח לנתבע, היה נוהג אחרת: או שהיה מפעיל את הביטוח שלו (כדי לוודא תשלום ולהיות מוגן), או שהיה מודיע למוסך שמתכוון לתקן שלא דרך חברת ביטוח (כדי לקבל מחיר נמוך).

התובע לא יכול ליהנות משני עולמות: לתקן לפני קבלת אישור סופי מהביטוח (כדי לעמוד בלוח הזמנים שלו), וגם להחליט שלא להפעיל את הביטוח שלו (כדי להימנע מעליית פרמיה), וגם לדרוש מחירי ביטוח מהנתבע (כאילו חברת ביטוח אישרה ושילמה).

עמוד 8 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org bitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

הבהרה חשובה: אם התובע היה מחליט להפעיל את חברת הביטוח שלו - זכותו המלאה לעשות כן, והיה תובע את חברת הביטוח שלו במחירים הביטוחיים המלאים, וזו הייתה הדרך הנכונה. אך כאן בחר שלא להפעיל כדי למנוע עליית פרמיה, ובכך קיבל על עצמו את הסיכון.

ה. מסקנת בית הדין והפתרון המוצע

לפיכך, בית הדין קובע כי על התובע לבחור בין שתי אפשרויות:

אפשרות א': התובע יפעיל את חברת הביטוח שלו, ואז יהיה זכאי לתבוע את חברת הביטוח במחיר המלא שקבעה חברת הביטוח לתיקון. במקרה זה, הנתבע ישלם לתובע את עלות עליית הפרמיה לשלוש השנים הבאות כתוצאה מהפעלת הביטוח. אפשרות זאת הועלתה בפני הצדדים והנתבע הסכים לה. יש לציין, שנאמר לנתבע כי במקרה כזה ייתכן מאוד כי הוא ייתבע על ידי חברת הביטוח של התובע, וכי ההליך המתקיים בבית דין זה לא יפטור אותו במקרה שחברת הביטוח תתבע אותה בערכאה אחרת.

אפשרות ב': התובע לא יפעיל את חברת הביטוח שלו, ויתבע את הנתבע לפי מחיר השוק (תיקון פרטי).

אכן, בית הדין מכיר בכך שקשה מאוד להעריך במדויק את שווי התיקון במחירי שוק פרטיים. קושי זה נובע ממספר גורמים: ראשית, אין בפנינו הצעת מחיר ממוסד לתיקון פרטי.

שנית, יש להביא בחשבון שבתיקון דרך חברת ביטוח מבוצעים לעתים תיקונים נוספים שלא היו מבוצעים במסגרת תיקון פרטי - חלפים שמוחלפים "כל עוד ממילא פותחים", תיקונים או שיפורים שחברת הביטוח מאשרת אך לקוח פרטי לא היה משלם עליהם.

לפיכך, בית הדין משתמש בסמכותו לקבוע פשרה צודקת, וזאת על פי הסכמת הצדדים כמופיע בהסכם הבוררות עליו הם חתמו לפני בית דין זה, ומעריך בדרך של פשרה את שווי הנזק במחירי שוק ב-75% מערך התיקון שנקבע דרך חברת הביטוח. הערכה זו לוקחת בחשבון הן את הפער בין מחירי ביטוח למחירי שוק, והן את העובדה שחלק מהתיקונים שבוצעו לא היו מבוצעים בתיקון פרטי. שיעור של 75% משקף איזון הוגן בין האינטרסים של שני הצדדים ומהווה הערכה סבירה של עלות התיקון האמיתית במחירי שוק.

ט. ירידת ערך הרכב

חלק מהתביעה (2,664 ₪) הוא עבור "ירידת ערך" של הרכב. כפי שנכתב בהערה בספר 'חבל נחלתו' יח מט' יש לשים לב שברכב המבוטח בביטוח מקיף התשלומים שבעל הרכב מקבל אינם הפחת, אלא דמי החלפים והעבודה לתיקון הנזק שנגרם לרכבו. ולכאורה זהו תשלום הנזק לפי

עמוד 9 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem
Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626
www.erezhemdah.org www.beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

השי"ך. אלא שגם תשלום זה אינו מביא את הרכב הניזוק למצב הרכב לפני התאונה, וירידת ערך של רכב שעבר תאונה אינה כלולה בביטוח המקיף."

כלומר, גם לאחר תיקון מלא, רכב שעבר תאונה שווה פחות בשוק משני מרכב זהה שלא עבר תאונה. זו ירידת ערך ריאלית שהניזק סובל ממנה.

הבסיס ההלכתי לכך הוא שחובת המזיק היא להשיב את המצב לקדמותו באופן מלא. הטור והשולחן ערוך (חושן משפט סימן שפז סא) קבעו: "שמין כמה היתה הבהמה שוה וכמה הנבילה שוה, וכמה היה הכלי שוה והוא שלם וכמה שוה עתה, ומשלם הפחת לניזק."

ירידת הערך של הרכב היא חלק מ"הפחת" שנגרם, ולכן המזיק חייב לפצות גם עליה. במקרה דנן, סכום ירידת הערך (2,664 ₪) נקבע על ידי שמאי מקצועי והוא סביר ביחס לשווי התיקון הכולל.

לפיכך, בית הדין מכריע שהנתבע חייב לשלם גם את סכום ירידת הערך.

י. הוצאות ביטוח רכב חלופי לנהג צעיר

התובע תובע סכום של 595 ₪ עבור הוצאות ביטוח נהג צעיר שנאלץ לשלם עבור רכב חלופי. לטענתו, במהלך תקופת תיקון הרכב היה הרכב מושבת, ובתו שזה עתה התחתנה הייתה זקוקה לרכב לנסיעותיה, ולכן נאלץ לשכור רכב חלופי ולשלם תוספת ביטוח נהג צעיר.

מצד אחד, ניתן לטעון שמדובר בנזק ממשי שנגרם בעקבות התאונה. התובע הוצרך לשכור רכב חלופי, וכאשר רוצים שנהג צעיר ינהג ברכב - יש לשלם תוספת ביטוח. זהו נזק ישיר שנגרם מהתאונה.

מאידך, ניתן לטעון שמדובר בנזק שאינו ברי (ודאי). לא כל ניזק זקוק לרכב חלופי, ולא כל מי ששוכר רכב חלופי זקוק לביטוח נהג צעיר. במקרה דנן, הצורך בביטוח נהג צעיר נבע מנסיבה מיוחדת ואישית - העובדה שבתו של התובע זה עתה התחתנה באותו שבוע. זו נסיבה שהנתבע לא יכול היה לצפות. הקשר הסיבתי בין מעשה הנתבע (פגיעה ברכב) לבין ההוצאה (ביטוח נהג צעיר) הוא רחוק ועקיף. הנתבע פגע ברכב, אך לא הוא זה שקבע שהתובע ישכור רכב חלופי, ולא הוא זה שקבע שבתו של התובע תצטרך לנהוג בו.

לדעת בית הדין, אין לחייב את הנתבע בהוצאות ביטוח נהג צעיר, מהטעמים הבאים: מדובר בנזק שאינו ברי (ודאי). לא כל ניזק זקוק לרכב חלופי, ולא כל מי ששוכר רכב חלופי זקוק לביטוח נהג צעיר. במקרה דנן, הצורך בביטוח נהג צעיר נבע מנסיבה מיוחדת ואישית - העובדה שבתו של התובע זה עתה התחתנה באותו שבוע. זו נסיבה שהנתבע לא יכול היה לצפות. הקשר הסיבתי בין מעשה הנתבע (פגיעה ברכב) לבין ההוצאה (ביטוח נהג צעיר) הוא רחוק ועקיף מדי.

לפיכך, הנתבע אינו חייב בתשלום הוצאות ביטוח הנהג הצעיר בסך 595 ₪.

עמוד 10 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 Jerusalem P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 580120780 "ע"ר מס' 580120780 beitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

יא. החזר אגרת בית הדין ושכר השמאי

התובע תובע את החזר דמי פתיחת התיק בסך 1,000 ₪ ושכר השמאי בסך 1,755 ₪.

א. הוצאות בית הדין - העיקרון הבסיסי

המשנה במסכת בבא בתרא (קסח א) קובעת: "אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה בית דין אלא מדעת שניהם ושניהם נותנים שכר". וכך נפסק בשולחן ערוך (ח"מ סי' יג ס"ג): "ושניהם נותנים שכר הסופר".

בנוסף לכך, על פי המדיניות ההלכתית של רשת בתי הדין 'ארץ חמדה-גזית' (חיוב בהוצאות משפט, תשע"ג), ברירת המחדל היא, שהצדדים מתחלקים ביניהם בתשלום אגרת בית הדין, למעט מקרים חריגים, בהם על פי שיקול דעת בית הדין, יש לחייב את אחד הצדדים במלוא התשלום, וכפי שכתוב בסעיף 7 להסכם הבוררות עליו חתמו הצדדים.

שני הצדדים התנהלו בצורה הגונה, וטענות הצדדים היו הגונות ולא קנטרניות. על כן הצדדים יישאו באופן שווה באגרת בית הדין. התובע שילם אגרה בסך 1,000 ₪, ועל כן הנתבע ישיב לו חצי מסכום זה. **לאור האמור הנתבע חייב לשלם לתובע 500 ₪ עבור השתתפות בהוצאות משפט.**

ב. שכר השמאי:

הריב"ש (סימן תעה) כתב:

"דעו: כי שכר הסופר לכתוב טענותיהם, שניהם נותנין שכר... וכן, שכר השליח, ששולחין הדיינין כשהוצרכו לשאול הדין, אם נסתפק להם, שניהם נותנין שכר."

ובתשובה אחרת (סימן תעה) הוסיף:

"וכמו שאם היו צריכין לפרוע שכר לדיין, כגון אם היה בטל ממלאכתו; היו פורעים אותו, בין שניהם... הכי נמי, אם הדיין צריך לעשות הוצאות, כדי להוציא הדין לאמתו, פורעין בין שניהם."

כלומר, כל הוצאה שבית הדין זקוק לה כדי לפסוק את הדין - כגון שכר שמאי - שני הצדדים חייבים בה בשווה.

יש לציין, כי כאשר לא מתנהלת תביעה מול חברת הביטוח והצדדים מתנהלים כראוי, לא תמיד יש צורך בחוות דעת של שמאי. לעיתים אופי הפגיעה מאפשר לצדדים להסכים על התיקונים הנדרשים ועל המקום בו הם יבוצעו ללא צורך בשמאי. לפיכך, במקרים מעין אלה, אם הניזוק בכל זאת פנה לשמאי ושילם לו, המזיק לא תמיד חייב לשלם לו על כך (ע' פס"ד ארץ חמדה גזית, 71004; וכן הרב אוריאל לביא, עטרת דבורה ב, נב, עמ' 964). **מצד שני, נראה שבמקרה זה לא**

עמוד 11 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org bitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

היתה מתאפשרת הכרעה ללא בדיקת השמאי, ולכן לפי האמור לעיל, על שני הצדדים לשאת בשווה בהוצאה זו.

ג. ההבחנה בין הוצאות בית הדין להוצאות התובע

הריב"ש (סימן רסג) הו"ד בב"י חו"מ סי' י"ד הבחין בבירור:

"דעו: כי שכר הסופר לכתוב טענותיהם, שניהם נותנין שכר... וכן, שכר השליח, ששולחין הדיינין כשהוצרכו לשאול הדין, אם נסתפק להם, שניהם נותנין שכר. אבל שאר הוצאות: שעשו כל אחת מהכתות מעצמם; אין אחד מהם פורע לחברו, דבר מהם. ואפילו היוצא מב"ד חייב, אינו פורע הוצאות לחברו, שעשה בתביעה ההיא."

משמעות הדברים היא שיש להבחין בין שני סוגי הוצאות:

א. הוצאות בית הדין - הוצאות שבית הדין מוציא כדי לפסוק את הדין (שכר סופר, שכר דיינים, שכר שמאי) - אלו חלות על שני הצדדים בשווה.

ב. הוצאות התובע האישיות - הוצאות שהתובע הוציא מעצמו (נסיעות, אובדן שכר עבודה) - אלו אינן חלות על הנתבע, אפילו הפסיד התובע ממון בשל הוצאות אלו.

כיון שהצורך בשמאי הינו נדרש כדי לקבוע את תמחור הנזק, אין זה צורך פרסונלי של אחד מן הצדדים. ובפרט שגם ביה"ד זקוק לעבודת השמאי בשביל לפסוק את הדין, א"כ מוטל על שני הצדדים לפרוע את שכר השמאי בשווה, ועל כן, שכר השמאי בשווי 1,755 ₪, יחולק בין הצדדים

יב. החלטות

1. הנתבע חייב לשלם לתובע 2,664 ₪, בגין ירידת ערך הרכב.
 2. הנתבע חייב לשלם לתובע, 877.5 ש"ח, בגין החזר חצי משכר עבודת השמאי.
 3. הנתבע חייב לשלם לתובע, 500 ₪, בגין החזר חצי מאגרת בית הדין.
 4. התביעה בגין החזר הוצאות ביטוח הנהג הצעיר- נדחית.
 5. בנוגע לעלות תיקון הרכב:
- בתוך 7 ימים מהמועד הכתוב על פסק הדין, ישלח התובע לבית הדין הודעה בה רשום באלו משתי ההצעות הבאות הוא בוחר בכדי לקבל את המגיע לו בגין נזקי הרכב:
- א. התובע יתבע את ביטוח הרכב האישי שלו, והנתבע יישא בעלות המשוערת של עליית פרמיית הביטוח לשלוש השנים הבאות.
 - ב. הנתבע ישלם לתובע סכום של 20,370 ₪ בעבור נזקי הרכב, כמבואר בסוף סעי' ח' שבפסק דין זה.

עמוד 12 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 580120780 bitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

6. לאחר שתקבל הודעת התובע, כאמור בסעיף הקודם, יפנה בית הדין לקבל את תגובתו של הנתבע בעניין זה, ולאחר מכן יוצא בית הדין החלטה סופית בעניין התשלום המגיע לתובע בגין הנזק שנגרם לרכבו.
7. ניתן להעיר על אופן יישומן של ההחלטות של פסק דין זה, בתוך 14 יום מהתאריך הנקוב בו.
8. ניתן לערער על פסק הדין, בתוך 30 יום מהמועד בו תישלח לצדדים ההחלטה האחרונה של בית הדין, כאמור בסעיף 6 להחלטות.

והאמת והשלום אהבו

פסק הדין ניתן ביום שלישי, ז אדר תשפ"ו, 24 בפברואר, 2026

בזאת באנו על החתום

הרב אופיר שירה

הרב דניאל רוזנפלד, אב"ד

הרב תנחום גולד

עמוד 13 מתוך 13

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס Fax 02-5379626 www.eretzhemdah.org beitdin@eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois